

חוקה דוגמטית
בדבר התגלות האלוהים
דבר האלוהים (Dei Verbum)

ניתנה במעמד חגיגי
על ידי הוד קדושתו
האפיפיור פאולוס השישי
ב-18 בנובמבר 1965

פתח דבר

1. בשומעה את דבר האלוהים ביראת כבוד ובהכריזה אותו באמונה, מועצה קדושה זו מכוונת עצמה על פי דבריו של יוחנן הקדוש: "הרינו מעידיים ומודיעים לכם את חיי העולמים אשר היו אצל האב ונגלו לנו - את אשר ראינו ושמענו מודיעים אנו גם לכם, למען תתחברו עמנו גם אתם. ואכן התחברותנו היא עם האב ועם בנו ישוע המשיח." (הראשונה של יוחנן א: 2 - 3). לכן, בהליכתה בעקבות מועצת טרנטו ומועצת הוותיקן הראשונה, ברצונה של מועצה נוכחית זו להציג את עיקרי האמונה האמתיים בדבר ההתגלות האלוהית וכיצד היא נמסרת כדי שעל ידי שמיעת מסר הישועה, העולם כולו יאמין, ובאמונתו יקווה, ובתקוותו יאהב (1).

פרק ראשון
ההתגלות עצמה

2. בטובו וחכמתו, בחר האלוהים לגלות עצמו ולהודיע לנו את מטרת רצונו הנסתרת (ראה אל האפסיים א: 9) בו, דרך המשיח, הדבר שנהיה בשר, יוכל האדם, ברוח הקודש, לגשת לאב ולחלוק בטבע האלוהים (ראה אל האפסיים ב: 18; השנייה של שמעון-כיפא א: 4). דרך התגלות זו, אם-כן, האלוהים הבלתי נראה (ראה אל הקולוסים א: 15; הראשונה אל טימותיאוס א: 17), מרוב אהבתו, מדבר עם בני האדם כאל ידידים (ראה שמות לג: 11; יוחנן טו: 14-15) וחי בקרבם (ראה ברוך ג: 38), כדי שיוכל להזמין ולקחת אותם לחברות עם עצמו. תכנית התגלות זו מתקיימת על ידי מעשים ומילים בעלי אחדות פנימית: המעשים שחוללו על ידי האל בתולדות הישועה מגלמים ומאשרים את תורת האמונה והאמתות המסומנות על ידי המילים, זאת בזמן שהמילים מצהירות ומבהירות את הרז החבוי בהן. אם-כן, על ידי התגלות זו, האמת העמוקה ביותר אודות האלוהים וישועת האדם זוהרת למעננו במשיח, המתווך ומלוא ההתגלות (2).

3. אלוהים, אשר באמצעות הדבר בורא את הכול (ראה יוחנן א: 3) ומשמר את קיומו, מעניק לאדם עדות נצחית לעצמו בדברים שנבראו (ראה אל הרומים א: 19 - 20). בכוונתו להראות את דרך הישועה השמימית, הרחיק לכת מלכתחילה, בהתגלותו להורינו הראשונים. אז, לאחר מעידתם, הבטחת הגאולה שלו עוררה בהם התקווה להיושע (ראה בראשית ג: 15), ומאז ואילך הוא שם את המין האנושי תחת השגחתו, בתתו חיי נצח לאלה אשר מטיבים לעשות בהתמדה בחיפוש אחר הישועה (ראה אל הרומים ב: 7 - 6). אז, בזמן אשר קבע הוא מראש, הוא קרא לאברהם בכדי לעשותו לגוי גדול (ראה בראשית יב: 2). באמצעות האבות, ואחריהם באמצעות משה והנביאים, הוא הורה לעמו להכיר בו, האל האחד החי והאמתי, אב משגיח על בניו ושופט צדק, ולצפות למושיע אותו הבטיח, ובדרך זו פינה את הדרך לבשורה במהלך הדורות.

4. לאחר שדיבר בדרכים שונות ומגוונות דרך הנביאים, "דבר אלינו באחרית הימים האלה ביד ה' אל-העברים א: 1 - 2). שכן, הוא שלח את בנו, הדבר הנצחי, המאיר כל אדם, כדי שיוכל לשכון בתוכם ולספר להם על הקיום הפנימי ביותר של האלוהים (ראה יוחנן א: 1 - 18). ישוע המשיח, אפוא, הדבר שנהיה בשר, נשלח כ-"אדם לבני האדם" (3). הוא "מדבר את דברי אלהים" (יוחנן ג: 34), ומשלים את עבודת הישועה שאביו הפקיד בידיו (ראה יוחנן ה: 36; יוחנן ד: 17). לראות את ישוע משמע לראות את אביו (יוחנן יד: 9). מסיבה זו, ישוע הביא את ההתגלות לידי שלמות דרך הנכחת עצמו והתגלמותו: דרך מעשיו ודבריו, אותותיו ונפלאותיו, ובייחוד דרך מותו ותחייתו הנשגבה ולבסוף באמצעות שליחת רוח האמת. יתר-על-כן, הוא אישר בעדות אלוהית את מה שההתגלות הצהירה, שעמנו-אל, לשחרר אותנו מחשכת החטא והמוות, ולהקימנו לחיי נצח.

העידן (dispensation) הנוצרי, אפוא, כברית חדשה ומוחלטת, לעולם יעמוד וכעת אין אנו מחכים להתגלות פומבית חדשה לפני בואו השני של אדוננו ישוע המשיח (ראה הראשונה אל טימותיאוס ו: 14; אל טיטוס ב: 13).

5. "עלינו לנהוג ב-ציות שבאמונה" (אל-הרומים יג:26; ראה א:5; השנייה אל הקורנתים י:5 - 6) לאל המתגלה, ציות בו האדם מוסר עצמו בחופשיות לאלוהים, מכניע את שכלו ורצונו לאל המתגלה, (4) ומסכים מרצונו החופשי לאמת שהוא גילה. כדי לקיים מעשה אמונה זה, חסד האלוהים והעזרה הפנימית של רוח הקודש חייבים לנכוח מלכתחילה ולעזור להניע את הלב ולהפנותו לאלוהים, לפתוח את עיני השכל ולתת "שמחה והקלה לכל המסכימים לאמת ואמונה בה" (5). למען תהיה הבנה עמוקה אף יותר של ההתגלות, אותה רוח הקודש מביאה ללא הרף את האמונה לידי שלמות באמצעות מתנותיה.

6. דרך התגלות אלוהית, אלוהים בוחר להציג ולתקשר (communicate) את עצמו ואת ההחלטות הנצחיות של רצונו בדבר ישועת האדם. זאת אמרת, הוא בחר לשתף עמם אוצרות אלוהים אלה, אשר עולים מעל ומעבר להבנת השכל האנושי (6).

כפי שמועצה אחת אישרה מכבר, אלוהים, ראשית ותכלית הכל, יכול להיודע בביטחון מהמציאות הנבראת באמצעות אור התבונה האנושית (ראה אל הרומים א:20); אך היא מלמדת כי דרך התגלותו של האלוהים, אמתות דתיות אלו, אשר נגישות מטבען להבנה אנושית, יכולות להיודע לכל בקלות, בביטחון מלא וללא רבב של טעות, גם במצבו הנוכחי של המין האנושי (7).

פרק שני מסירת ההתגלות

7. בטוב חסדו, אלוהים דאג כי מה שגילה למען ישועת כל עמי תבל ישכון לנצח במלוא טהרתו ויימסר לכל הדורות. לכן, המשיח האדון, שבו מלוא ההתגלות של האל הנעלה מובא לידי שלמות (ראה הראשונה אל הקורנתים א:20; ג:23; ד:6), ציווה את השליחים לבשר לכל בני האדם את הבשורה שהיא מקור כל גאולה, אמת ומוסר (1), ולהעניק להם את המתנות השמימיות. בשורה זו הובטחה בזמנים עברו דרך הנביאים, והמשיח עצמו קיים אותה והכריז אותה בשפתיו. ציווי זה הוגשם באופן נאמן על ידי השליחים באמצעות הטפה בעל-פה, הדוגמה שנתנו והמצוות שקיימו וכך מסרו את אשר קיבלו משפתי המשיח, מחייהם עמו וממה שעשה או את אשר למדו דרך רוח הקודש. הציווי נתמלא, כמו-כן, על ידי השליחים ואנשי השליחות אשר, תחת השראתה של אותה רוח קודש, העלו את מסר הישועה לכתב (2).

אולם, בכדי לשמור לעד על שלמותה של הבשורה וחיוניותה בקרב הכנסייה, השליחים שאירו מאחוריהם בישופים כיורשיהם, "במוסרם" להם "את הסמכות ללמד במקומם" (3). מסורת קדושה זו, אפוא, וכתבי הקודש של הברית הישנה והברית החדשה הם כמראה בה הכנסייה עולת הרגל עלי אדמות מתבוננת באלוהים, ממנו היא קיבלה הכל, עד אשר תבוא לבסוף לראותו כמות שהוא, פנים אל פנים (ראה הראשונה ליוחנן ג:2).

8. וכך על הטפת הבשורה מפייהם של השליחים, אשר באה לידי ביטוי באופן מיוחד בספרים שנכתבו תחת השראה, להישמר על ידי שרשרת ארוכה של מטיפים עד קץ העולם. לכן השליחים, במוסרם את אשר קיבלו, מזהירים את המאמינים לשמר את המסורות שבאמצעותן למדו, בין אם במילים בין אם בכתב (ראה השנייה אל התסלוניקים ב:15), ולהילחם להגן על האמונה שנמסרה אחת ולתמיד (ראה יהודה א:3) (4). עתה מה שנמסר על ידי השליחים כולל את כל מה שתורם לקדושת החיים והגברת האמונה בקרב עם האלוהים; וכך הכנסייה, בתורתה, חייה ועבודת הקודש, מנציחה ומוסרת הלאה את כל מה שהיא מאמינה בו לכל הדורות.

מסורת זו, אשר מוצאה מהשליחים, מתפתחת בכנסייה בעזרת רוח הקודש (5). הרי ישנה העמקה בהבנה של המציאות והמילים הנמסרות. דבר זה מתרחש באמצעות לימוד והרהוריהם של המאמינים, הנוצרים דברים אלו בלבם (ראה לוקס ב:19, 51), באמצעות הבנה חודרת למציאות הרוחנית אותה חווים ודרך הטפתם של אלו אשר קיבלו, דרך ירושת הבישופים, את המתנה הבטוחה של האמת. ככל שעוברים השנים, הכנסייה מתמידה לנוע לעבר מלוא האמת האלוהית עד אשר דברי האלוהים יגיעו לקיומם המוחלט בה.

דברי האבות הקדושים עדים לנוכחות המסורת החיה, אשר עושרה זורם למעש הכנסייה המאמינה והמתפללת ולחיה. באמצעות אותה מסורת נודע הקנון (האסופה) הכנסייתי המלא של כתבי הקודש, והכתבים הקדושים עצמם מובנים בצורה מעמיקה יותר ובאופן מתמיד לוקחים חלק פעיל יותר ויותר בה. כך האלוהים, אשר דיבר מימים ימימה, אינו מרפה לשוחח עם כלת בנו אהובו, ורוח הקודש, אשר דרכה הקול החי של הבשורה מהדהד בכנסייה, ודרך זו בעולם כולו, מובילה לאמת כולה את כל אלה אשר מאמינים ומשכינה את דבר המשיח בשפע בקרבם (ראה אל הקולוסים ג:16).

9. מכאן שקיים קשר ותקשורת הדוקים בין המסורת הקדושה לכתבי הקודש. שכן שניהם, בנביעתם מאותו מקור אלוהי, מתמזגים בדרך מסוימת ומכוונים לאותה המטרה. שכן כתבי הקודש מהווים את דבר האלוהים הנמסר באמצעות הכתב תחת השראת רוח האלוהים, בזמן שהמסורת הקדושה לוקחת את דבר האלוהים המופקד בידי השליחים על ידי ישוע האדון ורוח הקודש, ומוסרת אותו ליורשיהם בטהרתו המלאה, כך שבאמצעות אורה של רוח האמת הם יוכלו, בהפצתם אותו, לשמר את דבר האלוהים נאמנה ולהפכו לידוע יותר. כתוצאה, לא מכתבי הקודש לבדם שואבת הכנסייה את בטחונה בכל אשר נתגלה. לכן, מתקבלים המסורת הקדושה וכתבי קודש גם יחד ומוערכים באותה הנאמנות ויראת כבוד (6).

10. המסורת הקדושה וכתבי הקודש יוצרים יחד את "פיקדון האמונה" (deposit of faith) של דבר האלוהים, המופקד בידי הכנסייה. בשמירת האמונים לפיקדון זה, הגוי הקדוש כולו, המאוחד עם רועיו, נשאר איתן בתורת השליחים, בחיים הקהילתיים, בבציעת הלחם ובתפילות (ראה מעשי השליחים ב:42 הטקסט היווני). כך, בשמירה, קיום והצהרה של מורשת האמונה, הוא הופך, מצד הבישופים והמאמינים, למאמץ משותף אחד (7).

אולם, המשימה לפרש נאמנה את דבר האלוהים, בין אם כתוב או נמסר (8), ניתנה באופן בלעדי למשרה החיה של ההוראה בכנסייה (9), אשר סמכותה ממומשת בשם ישוע המשיח. משרה זו אינה נמצאת מעל לדבר האלוהים, אלא משרתת אותו, מלמדת רק את מה שנמסר, מקשיבה לו באדיקות, שומרת עליו ביושרה ומסבירה אותו נאמנה בהתאם לשליחות האלוהים. בעזרת רוח הקודש, היא מסיקה מפיקדון האמונה האחד את כל מה שהיא מציגה למען האמונה כהתגלות אלוהית.

ברור, אפוא, כי המסורת הקדושה, כתבי הקודש, וסמכות ההוראה של הכנסייה, בהתאם לתכנית הנבונה ביותר של האל, קשורים ומחוברים כה הדוקות, עד אשר אין האחד יכול לעמוד ללא האחרים, וכולם ביחד, וכל אחד לחוד בדרכו שלו, תחת פעולת אותה רוח הקודש, תורמים ביעילות לישועת הנשמות.

פרק שלישי כתבי הקודש, השראתם והפרשנות האלוהית

11. מציאויות מתגלות אלו, הנמצאות ומוצגות בכתבי הקודש, הועלו על הכתב תחת השארת רוח הקודש. שכן אימנו הקדושה הכנסייה, הנסמכת על אמונת השליחים (ראה יוחנן כ:31; השנייה אל טימותאוס ג:16; השנייה של שמעון כיפא א:19 - 20, ג:15 - 16), גורסת כי ספרי הברית הישנה והחדשה בשלמותם, ועל כל חלקיהם, הם קדושים וקנוניים שכן הם נכתבו תחת השראת רוח הקודש ואלוהים הוא מחברם והם נמסרו ככאלה לכנסייה עצמה (1), בכתבת ספרי הקודש, בחר האלוהים בבני אדם אשר, כאשר היו תחת שליחותו, השתמשו בכישוריהם ויכולותיהם, כך שבעוד הוא פועל במ ודרכם (3), עליהם, כמחברים אמתיים, הוטל לכתוב את כל מה שהוא רצה ורק על פי רצונו (4).

מכיוון שכל מה שנטען על ידי המחברים בעלי ההשראה חייב להיחשב כדבר הנטען על ידי רוח הקודש, חייבים להכיר כי ספרי כתבי הקודש מלמדים באופן איתן, בנאמנות וללא טעות את האמת שאלוהים רצה שתוצג בכתבי הקודש (5) למען הישועה. לכן "כָּל הַכְּתוּבִים נִכְתְּבוּ בְרוּחַ אֱלֹהִים, וּמוֹעִיל הוּא לְהוֹרָאָה, לְתוֹכְחָה, לְתִקּוּן, לְחִנּוּךְ בְּמַעֲשֵׂי צְדָק לְמַעַן יְהִי אִישׁ הָאֱלֹהִים מְשֻׁלָּם, וּמְכֻשָׁר לְכָל מַעֲשֵׂה טוֹב" (השנייה אל טימותאוס ג:16 - 17, הטקסט היווני).

12. אולם, כיוון שאלוהים מדבר בכתבי הקודש באמצעות בני אדם ובלשון אדם (6), בכדי לראות בבירור מה רצה האלוהים למסור לנו, חייב פרשן הכתובים לחקור בזהירות ולגלות למה התכוונו המחברים הקדושים ומה רצה האלוהים להביע דרך דבריהם.

כדי לגלות את כוונתם של המחברים הקדושים, יש לשים לב, בנוסף לדברים אחרים, ל"סוגה הספרותית". שכן אמת מוצגת ומובעת בצורות שונות בטקסטים היסטוריים, נבואיים, פואטיים ובצורות שיח אנושי אחרות. על הפרשן לחקור מהי המשמעות אותה התכוון המחבר להביע ועשה כן בנסיבות מסוימות על ידי שימוש בסוגות ספרותיות בנות זמנו בהתאם למצב הדברים בזמנו ובתרבותו (7). למען תושג הבנה אמיתית למה שהמחבר הקדוש רצה לטעון, תשומת לב מתאימה צריכה להינתן למאפיינים הסגנוניים של הבעת רגשות, דיבור והצגת

העלילה שהיו נפוצים בזמנו של המחבר הקדוש, ולדפוס ההתנהלות של אנשי התקופה בקשרי היום-יום שלהם אחד עם השני (8).

אך, מכיוון שחובה לקרוא ולפרש את כתבי הקודש ברוח הקדושה בה נכתבו (9), אם ברצוננו להבינם נכונה, תשומת לב רבה לא פחות צריכה להינתן לתוכן ולאחדות של הכתובים כולם. המסורת החיה של הכנסייה כולה חייבת להילקח בחשבון, בנוסף להרמוניה השוררת בין מרכיבי האמונה. משימתם של הפרשנים היא לעבוד על פי כללים אלו לקראת הבנה והסבר טובים יותר של פשר כתבי הקודש, כך שבאמצעות לימוד תמיד, יכולת השיפוט של הכנסייה תשתכלל. שכן כל הנאמר לעיל בדבר פרשנות הכתובים נתון לשיפוטה של הכנסייה, הנושאת את הצו והשליחות מאת האלוהים להגן על דבר האלוהים ולפרשו (10).

13. אם-כן, בכתבי הקודש, כל עוד אמת וקדושת האלוהים נשארות בשלמותן, ה-"נשגבות" (condescension) הנפלאה של החכמה הנצחית נראית בבירור, "כדי שנוכל ללמוד את טוב ליבו העדין והבל-יתואר של האלוהים, וכמה רחוק הלך הוא בעיצוב שפתו תוך דאגה מתחשבת לטבע האנושי החלש שלנו" (11). שכן, דבר האלוהים, המובע בלשון אדם, נעשה דמוי דיון אנושי, ממש כפי שדבר האב הנצחי לבש על עצמו את בשר החולשה האנושית ונעשה כאדם לכל עניין ודבר.

פרק רביעי הברית הישנה

14. בתכנונו המדויק ובהכינו את ישועת כלל המין האנושי, אלוהי האהבה האינסופית, בצעד מיוחד (special dispensation), בחר לו עם אשר לו יפקיד את הבטחותיו. ראשית, הוא כרת ברית עם אברהם (ראה בראשית טו:18), ודרך משה, עם בני ישראל (ראה שמות כד:8). לעם אשר קנה לו, הוא הפגין עצמו בדבריו ומעשיו כאל האחד, האמיתי והחי שישאל הכירו דרך ניסיונותיהם את דרכי האל בקרב בני אדם. כמוכן, בשעה שהאלוהים עצמו דיבר עמם דרך פי הנביאים, יום אחר יום, השיגו ישראל הבנה עמוקה וברורה יותר של דרכו וכך הכריזו את דרכו זו בקרב העמים (ראה תהילים כא:29; צה:1 - 3; ישעיה ב:1 - 5; ירמיה ג:17). תכנית הישועה שנחזתה על ידי המחברים הקדושים, אשר תוארה והוסברה על ידם, נמצאת כדבר האלוהים האמתי בספרי הברית הישנה: ספרים אלו, אפוא, שנכתבו תחת השראת האלוהים, נושאים ערך בר קיימא. "וְהָיָה כָּל מִה שֶׁנִּכְתַּב מִקֶּדֶם, נִכְתַּב לְהַדְרִיכְתּוֹ, כְּדִי שֶׁתְּהִיָּה לָנוּ תִקְוָה מִתּוֹךְ הַסְּבִלְנוֹת וְהַנְּחָמָה שֶׁבְּכַתּוּבִים" (אל הרומים טו:4).

15. המטרה העיקרית אליה תכנית הברית הישנה כוונה הייתה להכין את הקרקע לביאת המשיח, גואל הכל, ולמלכות המשיח, לבשר ביאה זו דרך הנבואה (ראה לוקס כד:44; יוחנן ה:39; הראשונה של שמעון-כיפא א:10), ולהבהיר את משמעות הביאה בדפוסים (types) שונים (ראה הראשונה אל הקורинתיים י:12). ספרי הברית הישנה, אפוא, בהתאם למצב האנושות לפני הישועה במשיח, מגלים לכל בני האדם את דעת האל והאדם והדרכים בהן אלוהים, דיין אמת ורחמן, מתנהל עם בני אדם. ספרים אלה, על אף שמכילים הם עניינים מסוימים לא-שלמים וזמניים, מציגים בפנינו תורת אלוהים אמיתית (1). לכן, ספרים אלו נותנים ביטוי לתחושה חיונית של נוכחות האל, מכילים מאגר הוראות נשגבות אודותיו, חכמה אמיתית בדבר חיי האדם, ואוצר נפלא של תפילות, ובתוכם נמצא רז ישועתנו בנחבא. על הנוצרים לקבלם ביראת כבוד.

16. אלוהים, מקור ההשראה והמחבר של שתי הבריתות, עשה בחכמתו כך שהברית החדשה תהיה חבויה בישנה והישנה תהיה גלויה בחדשה (2). שכן, למרות שהמשיח כרת ברית חדשה בדמו (ראה לוקס כב:20; הראשונה אל הקורинתיים יא:25), ספרי הברית הישנה על כל חלקיהם, הנוכחים כחלק מהצהרת הבשורה (3), מקבלים ומציגים את משמעותם המלאה בברית החדשה (ראה מתי ה:17; לוקס כד:27; אל הרומים טז:25 - 26; השנייה אל הקורинתיים יד:16) ובתורם משליכים אור עליה ומסבירים אותה.

פרק חמישי הברית החדשה

17. דבר האלוהים, שהוא כוח האלוהים למען ישועת כל המאמין (ראה אל הרומים א:16), מציג ומראה את כוחו בצורה הנעלה ביותר בכתבי הברית החדשה. שכן, כאשר מלאה העת (ראה אל הגלטים ד:4), הדבר נהיה בשר ושכן בתוכנו במלוא חסדו ואמתו (ראה יוחנן א:14). המשיח ייסד את מלכות האלוהים עלי אדמות, הפגין את נוכחות אביו ואת עצמו במעשיו ודבריו, והשלים את מלאכתו עלי ארץ במותו, תחייתו ועלייתו מלאת ההוד השמימה ועל ידי שליחת רוח הקודש. בהילקחו למרומים, הוא מושך לעצמו את כל בני האדם (ראה

יוחנן יב:32, טקסט יווני), הוא אשר לו באופן בלעדי דברי חיי עולם (ראה יוחנן ו:68). רז זה לא התגלה לאף דור כפי שהוא נגלה עתה לשליחיו הקדושים ולנביאים ברוח הקודש (ראה אל האפסים ג:4 - 6, טקסט יווני), כדי שיוכלו לבשר את הבשורה, לעורר אמונה בישוע, המשיח והאדון, ולקבץ את הכנסייה. כתבי הברית החדשה עומדים כעדות נצחית ואלוהית לעובדות אלו.

18. מן הידועות היא שמבין כל הכתובים, אף מבין אלה בברית החדשה, לספרי הבשורה מעמד מיוחד, ובצדק, שכן הם העדות המרכזית לחייו של הדבר שנהיה בשר, מושיענו, ולתורתו.

הכנסייה גרסה תמיד ובכל מקום, וממשיכה לעשות כן, כי ארבעת ספרי הבשורה מקורם בשליחים. שכן, מה שהשליחים הטיפו בקיומם את מצוות המשיח, לאחר מכן, הם ואנשי שליחות, תחת השראת רוח האלוהים, מסרו לידנו בכתביהם: את עקרונות האמונה, הבשורה המרובעת, על פי מתי, מרקוס, לוקס ויוחנן (1).

19. אימנו הקדושה הכנסייה מאמינה איתנה ובעקביות מוחלטת, וממשיכה להאמין, שארבעת ספרי הבשורה לעיל, שאת אופיים ההיסטורי הכנסייה מקבלת ללא היסוס, מוסרים נאמנה את מה שישוע המשיח, בחייו בינות לבני האדם, עשה ולימד לשם ישועתם הנצחית עד ליום בו נקלח לשמיים (ראה מעשי השליחים א:1). אכן, לאחר עלייתו של האדון השמימה, השליחים מסרו לשומעיהם את מה שאמר ועשה. הם עשו זאת בהבנה הברורה ביותר שלהם הם זכו (3) לאחר שהונחו על ידי האירועים מלאי ההדר של חיי המשיח, והורו על ידי אורה של רוח האמת (2). המחברים הקדושים חיברו את ארבעת ספרי הבשורה, בבחורם דברים מסוימים מהרבים שנמסרו להם בעל פה או בכתב, בעשיית סינתזה לדברים מסוימים, בהסבר דברים אחרים בהתאם למצב כנסיותיהם ובשמרם את צורת ההצהרה בדרך אשר בה ספרו את האמת הכנה על ישוע (4). שכן, כוונת כתיבתם הייתה שבין אם מזיכרונותיהם או מעדותם של "אלה אשר מתחלה היו עדי ראיה ומשפטי דבר יהוה" נדע את "האמת" בנוגע לנושאים אשר לגביהם הונחו (ראה לוקס א:2 - 4).

20. למעט ארבעת ספרי הבשורה, קנון הברית החדשה מכיל בנוסף את איגרותיו של שאול (פאולוס) הקדוש וכתבי השליחים האחרים, שחוברו בהשראת רוח הקודש, ואשר בהם, בהתאם לתכנית החכמה של האלוהים, עניינים הנוגעים למשיח אדוננו מאושרים, תורתו האמתית באה לידי ביטוי בבירור הולך וגובר, הכוח המושיע של פועלו האלוהי של המשיח מבושר, סיפור ראשית הכנסייה וצמיחתה המפוארת מגולל והשלמתו בעתיד לבוא נחזית.

שכן, האדון ישוע היה עם שליחו כפי שהבטיח (ראה מתי כח:20) ושלח את הרוח, מליצת יושר, שתנחה אותם אל מלא האמת (ראה יוחנן טו:13).

פרק שישי כתבי הקודש בחיי הכנסייה

21. מאז ומתמיד הכנסייה הוקירה את כתבי הקודש כפי שהיא מוקירה את גופו של האדון, שכן, בייחוד בליטורגיה הקדושה, היא מקבלת ומציעה למאמינים, ללא הרף, את לחם החיים הן משולחן דבר האלוהים והן משולחן גוף המשיח. מאז ומתמיד היא ראתה בהם, וממשיכה לעשות כן עתה, ביחד עם המסורת הקדושה, כ- "חוקת האמונה" (rule of faith), שכן בהיותם מועלים על הכתב אחת ולתמיד בהשראת האלוהים, הם מעבירים את דבר האלוהים עצמו ללא שינוי, ומשמיעים את קולה של רוח הקודש אשר מהדהד בדברי הנביאים והשליחים. לכן, כמו הדת הנוצרית עצמה, ההטפה בכנסייה כולה חייבת להיות מטופחת ומפוקחת על ידי כתבי הקודש. שכן, בכתבי הקודש, האב שבשמיים פוגש בילדיו באהבה גדולה ומדבר עמם. הכוח והעוצמה שבדבר האלוהים הם כה גדולים עד כי מתפקדים הם כעמוד תווך המניע את הכנסייה, ככוח האמונה של בניה, כמזון לנשמות, כמקור הטהור והנצחי לחיים הרוחניים. כתוצאה, דברים אלו חלים על כתבי הקודש: "דבר האלוהים חי ופועל" (אל העברים ד:12) ו-"לו הפח לבנות אתכם ולתת לכם נחלה בקרב כל המקדשים" (מעשי השליחים כ:32; ראה הראשונה אל התסלוניקים ב:13).

22. יש לאפשר לכל המאמינים הנוצרים גישה נוחה לכתבי הקודש. מסיבה זו הכנסייה, מראשית קיומה, אימצה כשלה את התרגום העתיק של הברית הישנה ליוונית המכונה "תרגום השבעים"; ותמיד העניקה מקום של כבוד לתרגומים המזרחיים האחרים ואלו הלטיניים, בייחוד התרגום ללטינית המכונה "וולגטה". אך, מכיוון שעל דבר האלוהים להיות נגיש בכל עת, הכנסייה בסמכותה ובדאגתה האימהית רואה לנכון להשגיח על עריכת תרגומים מתאימים ונכונים, בייחוד מהטקסטים המקוריים של ספרי הקודש. ובשעת הכושר ובאישור

שלטונות הכנסייה, תרגומים אלו ייעשו בשיתוף פעולה גם עם אחינו הנפרדים (הנוצרים שאינם קתולים), כך שכול הנוצרים יוכלו להשתמש בהם.

23. כלת הדבר הנעשה בשר, הכנסייה, אשר מורתה היא רוח הקודש, שואפת תמיד להגיע להבנה עמוקה יותר של כתבי הקודש כדי שתוכל להזין את בניה בדברי האלוהים. לכן, היא מעודדת את לימוד האבות הקדושים של המזרח והמערב ושל הליטורגיות הקדושות. פרשנים קתולים ואלו הלומדים את התיאולוגיה הקדושה, בעובדם ללא לאות יחד ובשימוש באמצעים מתאימים, אמורים להקדיש את כוחם, תחת עינה המפקחת של סמכות ההוראה הקדושה של הכנסייה, למחקר והצגה של כתבי הקודש. על דבר זה להיעשות כדי שמשרתים רבים ככל האפשר של דבר האלוהים יוכלו לטפח את עם האלוהים באמצעות כתבי הקודש, להאיר את שכלם, לחזק את רצונם, ולהצית את לב האדם באש האהבה לאלוהים (1). המועצה הקדושה מעודדת את בני הכנסייה ואת חוקרי המקרא להמשיך ללא לאות, בהתאם להבנת הכנסייה, בעבודה שהם החלו לעשות, תוך התחדשות החיוניות (2).

24. התיאולוגיה הקדושה מתבססת על דבר האלוהים הכתוב, ביחד עם המסורת הקדושה, כיסודה העיקרי והנצחי. על ידי חקר האמת הגנוזה ברז המשיח לאור האמונה, התיאולוגיה מתחזקת ומתחדשת על ידי הדבר. שכן כתבי הקודש מכילים את דבר האלוהים ומכיוון שהם נכתבו בהשראה, הם באמת דברו של האל; וכך לימוד עמוד מספרי הקודש הוא, אם ניתן לומר, נשמת התיאולוגיה (3). באמצעות הדבר מכתבי הקודש, גם שירות הדבר (ministry of the word), שהוא, ההטפה לקהילת המאמינים, הוראת עיקרי האמונה לכל הנוצרים, שבה הדרשה בליטורגיה בעלת מקום עיקרי, מטופח בצורה בריאה ופורח בקדושה.

25. לכן, כל אנשי הכהונה חייבים לשמור אמונים לכתבי הקודש דרך קריאה מתמדת ולימוד זהיר, בייחוד כוהני המשיח ואחרים, כשמשים ומורי דת, אשר פעילים, בצורה לגיטימית, בשירות הדבר. על עניין זה להיעשות כך שאיש מהם לא יהפוך ל-"מטיף ריק של דבר האלוהים מן השפה אל החוץ, אשר אינו מטה לה אוזן מבפנים" (4), כיוון שחייבים הם לשתף את מלוא עושר דבר האלוהים עם המאמינים הנתונים לטיפולם, בייחוד בשעת הליטורגיה הקדושה. כמו כן, המועצה הקדושה קוראת במיוחד לכל המאמינים הנוצרים, בייחוד הנזירים והנזירות, ללמוד באמצעות קריאה תדירה בכתבי הקודש את "מַעֲלַת דַּעַת יְשׁוּעַ הַמְּשִׁיחַ" (אל הפיליפים ג:8). "בורות בכתובים הינה בורות במשיח" (5). לכן, צריכים הם לבוא במגע עם הטקסט הקדוש עצמו ברגשות שמחה, בין אם באמצעות הליטורגיה, העשירה בדברי האלוהים, או דרך קריאה באדיקות, או דרך הוראות מתאימות למטרה זו, או באמצעים אחרים אשר בזמננו, באישור ותמיכה של רועי הכנסייה, נפוצים בכל מקום. יזכרו-נא כי על התפילה ללוות את הקריאה בכתבי הקודש כך שהאלוהים והאדם ידברו זה עם זה; שכן, "אנו מדברים עמו כאשר אנו מתפללים; אנו שומעים אותו כאשר אנו קוראים את אמרת האלוהים" (6).

מתפקידם של הבישופים המקודשים, "אשר להם תורת השליחים" (7), לתת למאמינים אשר הם אמונים להם, הדרכה מתאימה בשימוש הנכון בספרי הקודש, בייחוד בברית החדשה ומעל הכל בספרי הבשורה. ניתן לעשות כן באמצעות תרגום הטקסטים המקודשים, ועליהם להיות מועברים עם ההסברים ההכרחיים והמתאימים כך שבניה של הכנסייה יוכלו, בבטחה וברוות, להיות בקיאים בכתבי הקודש ורוח הכתובים תחלחל בהם.

יתר על כן, יש להכין מהדורות של כתבי הקודש, עם הערות שוליים מתאימות, ללא-נוצרים ולהתאים אותן למצבם. הן רועי נשמות ונוצרים באופן כללי אמורים לדאוג להפצת ספרים אלו בדרך זו או אחרת.

26. בדרך זו, אם-כן, באמצעות קריאת ולמידת ספרי הקודש יהי רצון "שְׁדָבֵר יְהוָה יוֹפֵץ מֵהַר וַיִּכְבֹּד" (השנייה אל התסלוניקים ג:1) ואוצרות ההתגלות, המופקדים בידי הכנסייה, ימלאו הלוח ומלא את לבבות האדם. כפי שחיי הכנסייה מתחזקים באמצעות עריכה תדירה של רז סעודת האדון, אנו מקווים להתעוררות בחיי הרוח כתוצאה מהוקרה גדלה לדבר האלוהים, אשר "יָקוּם לְעוֹלָם" (ישעיה מ:8; ראה הראשונה של שמעון-כיפא א:23 - 25).

הערות

הקדמה

פסקה 1:

1. ראה אוגוסטינוס הקדוש, "על הוראת האמונה ללא מלומדים", ד:8.

פרק ראשון

פסקה 2:

2. ראה מתי כא:27; יוחנן א:14; א:17; יד:6; יז:1 - 3; השנייה אל הקוריתים ג:4. 6. אל האפסים א:3 - 14.

פסקה 4:

3. איגרת אל דיוגנטוס, ז:4.

פסקה 5:

4. מועצת הוותיקן הראשונה, החוקה הדוגמטית בדבר האמונה הקתולית, פרק ג, "על האמונה".
5. מועצת אורנג' השנייה, קאנון 7; מועצת הוותיקן הראשונה, שם.

פסקה 6:

6. מועצת הוותיקן הראשונה, חוקה דוגמטית בדבר האמונה הקתולית, פרק ב, "על ההתגלות".
7. שם, שם.

פרק שני

פסקה 7:

1. ראה מתי כח:19 - 20; מרקוס ט:15; מועצת טרנטו, המושב הרביעי, הצהרה בדבר קנון כתבי הקודש.
2. ראה מועצת טרנטו, שם; מועצת הוותיקן הראשונה, המושב השלישי, חוקה דוגמטית בדבר האמונה הקתולית, פרק ב, "על ההתגלות".
3. איריניאוס הקדוש, "כנגד הכפירות", ג:1. 3.

פסקה 8:

4. ראה מועצת ניקיאה השנייה; מועצת קונסטנס הרביעית, המושב העשירי, קנון 1.
5. ראה מועצת הוותיקן הראשונה, חוקה דוגמטית בדבר האמונה הקתולית, פרק ד, "על אמונה ושכל".

פסקה 9:

6. מועצת טרנטו, המושב הרביעי, הצהרה בדבר קנון כתבי הקודש.

פסקה 10:

7. ראה האפיפיור פיוס השנים עשר, חוקה שליחית, "האל הנדיב ביותר", ה-1 בנובמבר 1950; קיפריאנוס הקדוש, מכתב ס"ו, 8: "הכנסייה היא אנשים המאוחדים עם הכוהן והרועה יחד עם עדרו".
8. ראה מועצת הוותיקן הראשונה, חוקה דוגמטית בדבר האמונה הקתולית, פרק ג, "על האמונה".
9. ראה האפיפיור פיוס השנים עשר, איגרת "המין האנושי", ה-12 באוגוסט 1950.

פרק שלישי

פסקה 11:

1. ראה מועצת הוותיקן הראשונה, חוקה דוגמטית בדבר האמונה הקתולית, פרק ב, "על ההתגלות"; הוועדה לעניין הכתובים, הצהרת ה-18 ביוני 1915; הכס הקדוש, איגרת ה-22 לדצמבר 1923.
2. ראה האפיפיור פיוס השנים עשר, איגרת "בהשראת רוח האלוהים", ה-30 בספטמבר 1943.
3. "באדם ולמענו" ראה אל העברים א, ד, ז; ("באדם"): שמואל ב כג:2; מתי א:22 ומקומות אחרים; ("למענו"): מועצת הוותיקן הראשונה, תרשים על עיקרי האמונה הקתוליים, הערה 9.
4. האפיפיור ליאון השלושה עשר, איגרת "אלוהים המשגיח", ה-18 בנובמבר 1893.
5. ראה אוגוסטינוס הקדוש, "המשמעות המילולית של ספר בראשית", ב:9. 20, "איגרת פ"ב; הקדוש תומס איש אקווינו, "על האמת". שאלה י"ב, תשובה 2, סעיף ג'. מועצת טרנטו, המושב הרביעי, קנונים רוחניים; האפיפיור ליאון השלושה עשר, איגרת "האל המשגיח"; האפיפיור פיוס השנים עשר, איגרת "בהשראת רוח האלוהים".

פסקה 12:

6. אוגוסטינוס הקדוש, "עיר האלוהים", ז:2. 6.
7. אוגוסטינוס הקדוש, "על עיקרי האמונה הנוצריים", ג:18. 26.
8. האפיפיור פיוס השנים עשר, איגרת "בהשראת רוח האלוהים".

9. האפיפיור בנדיקטוס החמישה עשר, איגרת "הרוח המסייעת", ה-15 בספטמבר 1920; הירונימוס הקודש, "בגלטים", ה:19 – 20.
10. ראה מועצת הוותיקן הראשונה, חוקה דוגמטית בדבר האמונה הקתולית, פרק ב, "על ההתגלות".

פסקה 13:

11. יוחנן הקדוש פי הזהב, "בבראשית", ח:3, (דרשה יז:1); Attemperatio [בעברית "התאמה קלה"] וביוונית synkatabasis.

פרק רביעי

פסקה 15:

1. האפיפיור פיוס האחד עשר, איגרת "בדאגה יוקדת", ה-14 במרץ 1937.

פסקה 16:

2. אוגוסטינוס הקדוש, "שאלות על שבעת הספרים הראשונים", עג:2.
3. איריניאוס הקדוש, "כנגד הכפירות", ג:2. 73; הקדוש קירילוס מירושלים, "הוראת האמונה", ד:35; תיאודורוס ממופסואסטיה, In Soph., 1, 6-4.

פרק חמישי

פסקה 18:

1. ראה איריניאוס הקדוש, "כנגד הכפירות" ג:8. 11.

פסקה 19:

2. ראה יוחנן יד:26; טז:13.
3. יוחנן ב:22; יב:16; ראה יד:26; טז:12 - 13; ז:39.
4. ראה ההוראה "אימנו הקדושה הכנסייה" שנערכה על ידי הוועדה האפיפיורית למקרא, 1964

פרק שישי

פסקה 23:

1. ראה האפיפיור פיוס השנים עשר, איגרת "בהשראת רוח האלוהים"; הוועדה האפיפיורית למקרא, הנחיות על הוראה נכונה של כתבי הקודש במכללות לפרחי הכהונה, ה-13 במאי 1950.
2. ראה האפיפיור פיוס השנים עשר, שם.

פסקה 24:

3. ראה האפיפיור ליאון השלושה עשר, איגרת "האל המשגיח"; האפיפיור בנדיקטוס החמישה עשר, איגרת "הרוח המסייעת".

פסקה 25:

4. אוגוסטינוס הקדוש, דרשות, קעט:1.
5. הירונימוס הקדוש, "פירוש לישעיהו", הקדמה; ראה האפיפיור בנדיקטוס החמישה עשר, איגרת "הרוח המסייעת"; האפיפיור פיוס השנים עשר, איגרת "בהשראת רוח הקודש".
6. אמברוזיוס הקדוש, "על חובות הרועים", א:20.
7. איריניאוס הקדוש, "כנגד הכפירות" ד:1. 32.